

Světový den dárcovství krve

Již více než 10 let si pravidelně připomínáme 14. červen jako Světový den dárců krve.

Toto datum bylo zvoleno zástupci 192 členských států Světové zdravotnické organizace (WHO) na 58. Světovém zdravotním shromáždění záměrně. Je to výročí narození Karla Landsteinerja, laureáta Nobelovy ceny z roku 1930, který objevil systém krevních skupin u člověka.

Letošní den dárcovství je věnován významu pravidelného darování krve, vyjádřenému sloganem: „Darujme krev pravidelně“.

Světový den dárců krve vyzdvihuje úlohu dárců krve při záchraně životů a zlepšení zdraví milionů lidí.

Krev se nedá uměle připravit a přitom její klinická potřeba roste na celém světě k zajištění pokroku v lékařských a chirurgických výkonech. Často je potřeba ji aplikovat náhle jednorázově při úrazech či těžkých operacích, ale jsou i pacienti, kteří potřebují darovanou krev celoživotně např. lidé se zhoubnými nemocemi krve nebo dialyzovaní pacienti. V průměru dostane každý občan za svůj život 4x krevní transfuzi a 12x preparát vyrobený z krve.

V celosvětovém kontextu je kladen stále větší důraz na bezplatné dárcovství, které je významným kritériem bezpečnosti odebrané krve. Pouze ten dárce, který není motivován přímou finanční či jinou odměnou, je z hlediska moderního pojetí transfuzní služby dostatečně bezpečný. O takovém dárci se můžeme právem domnívat, že krev daruje proto, aby pomohl nemocným, kteří jsou na této pomoci mnohdy životně závislí. Poněvadž si takový dárce neklade nároky na odměnu, nemá důvod zamlčet žádné skutečnosti, které by ho mohly z dárcovství krve vyloučit.

WHO představila v roce 1997 politiku 100 % dobrovolného neplaceného dárcovství krve. Celosvětově se však nedaří zajistit bezpečné zásoby krve v dostatečné míře. Každoročně je na celém světě darováno přes 80 milionů transfuzních jednotek krve. Z tohoto množství je pouze 39 % aplikováno v rozvojových zemích, kde přitom žije přes 80 % populace celého světa. V těchto částech světa je transfuzní služba stále závislá na platbě za krev a na přímém dárcovství mezi příbuznými či přáteli.

V České republice díky ochotě a pomoci dobrovolných, bezplatných dárců krve mají nemocní krev v potřebné míře zajištěnu. Ročně je provedeno kolem 500 tisíc klasických odběrů. Nejvíce roste spotřeba krve a léků z krve vyrobených ve velkých nemocnicích, kam se do center přesouvá specializovaná a superspecializovaná léčba komplikovaných pacientů.

Dříve bývalo dárcovství krve samozřejmostí. Lidé, často i celé rodiny a pracovní kolektivy docházeli pravidelně darovat krev. Dnes tomu tak, bohužel, již není. Příčinou jsou jistě přísnější kritéria k dárcovství, pobyty v rizikových oblastech, ale i neochota zaměstnavatelů uvolnit dárce z pracovních povinností, malé povědomí o potřebě krve anebo pouhá pohodlnost. Z těchto důvodů dárcovská základna v nemocnicích postupně stárne; chybí mladí dárce krve.

Ve snaze o zlepšení situace se uskutečňuje řada projektů, které mají za cíl vysvětlit potřebnost krve v medicíně, bezplatného dárcovství a oslovit nové dárce. Úlohu pravidelného dárcovství krve vyzdvihuje nejen Světový den dárců krve, ale i nová kampaň, která probíhá na Transfuzním oddělení Fakultní nemocnice Olomouc. Má název „Daruj krev ještě dnes“ a záštitu nad tímto projektem převzal hokejista Jiří Dopita. Do kampaně se zapojili i pacienti tím, že představují své příběhy, ve kterých hraje významnou roli i opakovaná aplikace krve. Sami pacienti Fakultní nemocnice Olomouc tak získali nové dárce a v řadě případů se nám po letech vrací i ti, kteří již dříve krev darovali. Fakultní nemocnice Olomouc poskytuje péči lidem z celého Olomouckého kraje, několikrát denně zde přistává vrtulník s těžkým úrazem, infarktem myokardu nebo krevní chorobou a krev je pro tyto pacienty vždy připravena. Pacienti, kteří dostávají krev, mají pocit sounáležitosti někoho, komu záleží na neznámém nemocném člověku, přestože se vzájemně nikdy nepoznají.

Všem dárcům krve za jejich dar života patří naše uznání a upřímný dík.

MUDr. Dana Galuszková
Transfuzní oddělení FN Olomouc
I. P. Pavlova 6, 775 20 Olomouc
e-mail: dana.galuszkova@fnol.cz